

በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ
አጠቃቀም ላይ
ለሚቀርቡ ጥቆማዎች
ወርታ ስለሚከፈልበት ሁኔታ
የወጣ መመሪያ

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን

ነሐሴ 2001 ዓ.ም.

አዲስ አበባ

በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች አጠቃቀም ላይ
ለሚቀርቡ ጥቆማዎች ወርታ ስለሚከፈልበት ሁኔታ
የወጣ መመሪያ ቁጥር 27/2001

በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ መጠቀም ሲገባቸው በማይጠቀሙ ወይም መሣሪያውን ተገቢ ባልሆነ መንገድ ጥቅም ላይ የሚያውሉትን በተመለከተ ተጨባጭ መረጃ ለሚያቀረቡ ጠቋሚዎች በመንግስት የሚፈቀድ አበል እንደሚሰጥ የተገለፀውን ተግባራዊ ለማድረግ፣ የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለስልጣን በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 139/1999 አንቀጽ 22 በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህን የአፈጻፀም መመሪያ አውጥቷል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች አጠቃቀም ላይ ለሚቀርቡ ጥቆማዎች ወርታ ስለሚከፈልበት ሁኔታ የወጣ መመሪያ ቁጥር 27/2001 ” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

በዚህ መመሪያ ውስጥ

1. "የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ" ማለት የጥሬ ገንዘብ መመዘገቢያ ወይም የሽያጭ ነቁጣ መሣሪያ ማለት ነው።
2. "ደንብ" ማለት በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች ስለመጠቀም ግዴታ የወጣው የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 139/1999 ነው።
3. "መመሪያ" ማለት የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎችን አጠቃቀም በሚመለከት በገቢዎች ሚኒስቴር የወጣ መመሪያ ቁጥር 46/1999 ነው።
4. "ጠቋሚ" ማለት በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች ባለመጠቀም ወይም አጠቃቀም ላይ የሚፈፀሙ ሕገ ወጥ ድርጊቶችን ለባለሥልጣኑ የሚጠቁም ማንኛውም ሰው ሲሆን የባለሥልጣኑን ሠራተኛ አይጨምርም።
5. "ተጨባጭ መረጃ" ማለት የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የመጠቀም ግዴታ ያለበት ሆኖ መሣሪያውን ባለመጠቀም ወይም ተገቢ ባልሆነ መንገድ በመጠቀም

የሚካሄድን የንግድ ሥራ በሚመለከት ለባለስልጣኑ የቀረበ እና ትክክለኛነቱ በማስረጃ የተረጋገጠ መረጃ ነው።

6. “ተደጋጋሚ መረጃ” ማለት በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ላይ በተመሳሳይ ወይም በተለያዩ የጥፋት ዓይነቶች በተለያዩ ቀናት መፈጸማቸውን የሚያመለክት በማስረጃ ተደግፎ የሚቀርብ ጥቆማ ነው።
7. “መረጃ ተቀባይ” ማለት በጠቋሚ የሚቀርቡ መረጃዎችንና ማስረጃዎችን ተቀብሎ ለዚህ በተዘጋጀ የተለየ መዘገብ ላይ በመመዘገብ ለጠቋሚው በማስረጃነት የሚያገለግል ካርድ ወይም መለያ ኮድ የሚሰጥ በባለሥልጣኑ የተመደበ ሠራተኛ ነው።
8. “ለማስረጃነት የሚያገለግል ካርድ” ማለት ጠቋሚው ባቀረበው ጥቆማ የተፈጸመውን ጥፋት ዓይነት፣ ቀን፣ ሰዓት፣ የመሣሪያውን ተጠቃሚ ስም ወይም የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር እና የጠቋሚውን ስም ወይም መለያ ኮድ የያዘ ጠቋሚው ጥቆማውን ስለማቅረቡ በማስረጃነት እንዲያገለግለው የሚሰጠው ማረጋገጫ ነው።
9. “መለያ ኮድ” ማለት የመረጃውን ሚስጥራዊነት እና የጠቋሚውን ደህንነት ለመጠበቅ ሲባል ጠቋሚውና ባለስልጣኑ ብቻ የሚገናኙበት ለጠቋሚው የሚሰጥ መለያ የሚሰጥር ቁጥር ነው።
10. “ማሽን ለመፍታት ሙከራ ማድረግ” ማለት የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያን ያለአገልግሎት ማእከሉና ያለባለሥልጣኑ እውቅና ለመፍታት፣ ወይም ለመግጠም፣ ወይም የሽያጭ መመዘገቢያ ማሽኑ ሳይበላሽ እሽጉን ለማንሳት፣ ወይም አካሉን ለመቀየር መሞከር፣ ወይም እንዚህን የመሳሰሉ አድራጎቶች መፈጸም ነው።
11. “የአገልግሎት ማዕከል” ማለት በመመሪያው አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ (4) ላይ የተሰጠው ትርጉም ነው።
12. “ወሮታ” ማለት በዚህ መመሪያ የተመለከተውን ተጨባጭ መረጃ ለሚያቀርብ ማንኛውም ሰው የመረጃው ትክክለኛነት በባለስልጣኑ ከተረጋገጠ በኋላ በገንዘብ የሚሰጥ ክፍያ ነው።
13. “ባለስልጣን” ማለት የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ነው።

14. "ዋና ዳይሬክተር" ማለት የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ዋና ዳይሬክተር ነው።

3. መረጃዎችን ስለማቅረብ

1) ማንኛውም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የመጠቀም ግዴታ ያለበት ሰው ወይም ድርጅት መሣሪያውን ባለመጠቀም ወይም ተገቢ ባልሆነ መንገድ በመጠቀም የሚያካሂደውን ማናቸውንም ሕገ ወጥ ተግባር የሚመለከቱ መረጃዎችን ጥፋቱ በተፈፀመ በ24 ሰዓት ጊዜ ውስጥ፡-

- ሀ. በታክስ ባለሥልጣኑ መስሪያ ቤት በመቅረብ፣ ወይም
- ለ. ስልክ በመደወል፣ ወይም
- ሐ. በፖስታ ወይም በፋክስ ወይም ኢ-ሜይል በመጠቀም፣

ጥቆማ መስጠት ይቻላል።

2) በዚህ መመሪያ አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ (2) ላይ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ መረጃ በመስጠት ትብብር እና ድጋፍ ያደረጉ በሙሉ በዚህ መመሪያ መሠረት የአበል ክፍያ የማግኘት መብት ይኖራቸዋል።

4. የመረጃ ተቀባይ ኃላፊነት

1. የባለስልጣኑ የመረጃ ተቀባይ ሠራተኛ ከዚህ በላይ በአንቀጽ 3 የተመለከቱት መረጃዎች ሲቀርቡለት ለዚህ በተዘጋጀው መዝገብ ወይም የኮምፒውተር ሥርዓት፡-

- ሀ. መረጃው የቀረበበትን ቀንና ሰዓት፣
- ለ. መረጃው የሚመለከተውን የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የመጠቀም ግዴታ ያለበትን ሰው ስም፣ የንግድ አድራሻና ሌሎች ተጨማሪ መለያ ምልክቶች፣
- ሐ. የተፈፀመውን ሕገ ወጥ ድርጊት ዓይነት በዝርዝር፣
- መ. የተጠቀሰው መረጃ በተደጋጋሚ የቀረበ ከሆነ የቀረበበትን ተራ፣ ለስንተኛ ጊዜ እንደቀረበ፣
- ሠ. የመረጃ አቅራቢውን ፈቃደኝነት በመጠየቅ ስም፣ አድራሻ፣ የስልክ ቁጥርና የቤት ቁጥር፣ በአግባቡ ይመዘግባል።

ፈ. መረጃው ቀደም ብሎ በሌላ ሰው የቀረበ ከሆነ ይህንኑ ለአዲሱ መረጃ አቅራቢ ይገልጻል።

2. ለመረጃ አቅራቢው በማስረጃነት የሚያገለግል የመረጃ ተቀባዩን ስም፣ የሥራ ድርሻና ፊርማ የያዘና የባለስልጣኑ ማኅተም ያለበት ካርድ ይሰጠዋል።
3. መረጃ አቅራቢው መረጃውን የሰጠው ስልክ በመደወል ከሆነ መረጃ ተቀባዩ መረጃው የቀረበበትን ቀንና ሰዓት፣ ጥቆማ የቀረበበትን ሰው ስም፣ የተፈጸመውን ሕገ ወጥ ድርጊትና እንዲሁም መረጃው የቀረበበትን ተራ ቁጥር ለመረጃ አቅራቢው በመንገር በማስረጃነት የሚያገለግል ካርድ በ48 ሰዓት ውስጥ ቀርቦ መውሰድ የሚገባው መሆኑን ይገልጽለታል።
4. መረጃ ተቀባዩ የተቀበለውን መረጃ ሚስጥራዊነቱን በጠበቀ ሁኔታ ለመረጃ አቅራቢው በማስረጃነት የሚያገለግል ካርድ የተሰጠው መሆኑን ጭምር በመግለጽ ለሚመለከተው ኃላፊ መረጃውን እንደተቀበለ በ30 ደቂቃ ውስጥ ሪፖርት ያቀርባል።
5. የጠቋሚውን ደህንነት አደጋ ላይ እንዳይጥልና የመረጃ ብክነት እንዳይኖር የባለስልጣኑ መረጃ ተቀባይ በጥቆማ የተገኘውን መረጃ የጠቋሚውን ማንነት ለመለየት የሚያስችል ምስጢራዊ መለያ /ኮድ/ በመስጠት መረጃውን በከፍተኛ ጥንቃቄ የመጠበቅ ኃላፊነት ተጥሎበታል።

5. ለመረጃ አቅራቢ ወሮታ ስለሚሰጥበት ሁኔታ

1. ለመረጃ አቅራቢ የሚሰጠውን አበል ለማግኘት የቀረበው መረጃ ተጨባጭ የሆነና ትክክለኛነቱ በባለሥልጣኑ የተረጋገጠ መሆን አለበት።
2. አንድ አይነት ወይም ተመሳሳይ የሆኑ መረጃዎች ከቀረቡ መረጃው ቀደም ብሎ በሌላ ሰው የቀረበና የተመዘገበ መሆኑን በኋላ ለመጣው መረጃ አቅራቢ በመግለጽ ወሮታው መረጃውን በመጀመሪያ አቅርቦ ላስመዘገበ ሰው ይሰጣል።
3. ከላይ በ30-ስ አንቀጽ (2) የተመለከተው ቢኖርም መረጃው የተሰጠው ከአንድ በላይ በሆኑ ጠቋሚዎች በአንድ ላይ በጋራ በግንባር በመቅረብ በሆነ ጊዜ በዚህ መመሪያ አንቀጽ 6 ላይ የተመለከተው ሽልማት ለጠቋሚዎቹ እኩል ይከፋፈላል።

6. ለመረጃ አቅራቢ የሚሰጥ የወርታ መጠን

1) በገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 286/1994 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የመጠቀም ግዴታ ያለበት ሰው ወይም ድርጅት መሣሪያውን ባለመጠቀም ወይም ተገቢ ባልሆነ መንገድ በመጠቀም የሚያካሂደውን ሕገ ወጥ ድርጊት የሚመለከቱ ተጨባጭ መረጃዎች በተለያዩ ሰዎች በቀረቡ ጊዜ የመረጃው ትክክለኛነት በባለሥልጣኑ ተረጋግጦ በተፋጠነ የወንጀል ፍርድ ሂደት (RTD) ሊያስከስስና ሊያስቀጣ የሚችል መሆኑ ሲታመንበት ወዲያውኑ በሚከተለው መጠን ለጠቋሚው ወርታ ይከፈላል፡፡-

ሀ. መረጃው የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ገዝቶ አለመጠቀምን ወይም በሥራ ላይ አለማዋልን የሚመለከት ሲሆን ብር 1,250 /አንድ ሺህ ሁለት መቶ ሃምሳ ብር/

ለ. መረጃው ተገቢ ባልሆነ መንገድ መሣሪያውን ስለመጠቀም ማለትም የእጅ በእጅ ሽያጭ ወይም ህገ ወጥ ደረሰኝ፣ ወይም ሕጋዊ ቢሆንም መሣሪያው እየሠራ ማንኛውንም ሌላ ደረሰኝ መጠቀም፣ ደረሰኞችን ደጋግሞ መጠቀም የመሳሰሉትን የሚመለከት ሲሆን፣ ብር 2,500 /ሁለት ሺህ አምስት መቶ ብር/

ሐ. የመሣሪያውን እሽግ የፈታን ወይም ለመፍታት የሞከረን ለሚጠቁምና ተጨባጭ ማስረጃ ላቀረበ ብር 5,000 /አምስት ሺህ ብር/

መ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሀ) እና (ለ) የተመለከቱት ጥፋቶች በአንድ ጊዜ መፈፀማቸውን ለሚጠቁም በየጥፋቶቹ ዓይነት የተመለከተው ወርታ ይከፈላል፡፡

2) ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አፈፃፀም “በተፋጠነ የወንጀል ፍርድ ሂደት ሊያስከስስና ሊያስቀጣ የሚችል መሆኑ ሲታመንበት” ማለት ጥቆማው እንደቀረበ ለወንጀል መርማሪ ተመርቶ በአለቱ ከተጣራ በኋላ የምርመራ መዘገቡ ለዐቃቤ ሕግ ሲቀርብና ክስ ቢመሠረት ማስቀጣት የሚችል መሆኑ በዐቃቤ ሕግ ሲረጋገጥ እና በፍርድ ቤት ውሳኔ ሲሰጥበት ነው፡፡

- 3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የወርታ ክፍያ እንደተጠበቀ ሆኖ በቀረበው ጥቆማ መነሻ በተፈፀመው ጥፋት በባለሥልጣኑ ከሚጣለውና ከሚሰበሰበው አስተዳደራዊ መቀጫ ላይ 50% /ሃምሳ በመቶ/ በመንግሥት ከሚፈቀደው በጀት ለጠቋሚው ይከፈላል።
- 4) የመረጃ አቅራቢውን ሚስጥራዊነት ለመጠበቅ ሲባል የአበል ክፍያ እስኪፈጸም ድረስ የመረጃው አቅራቢ ማንነት በተለየ ሁኔታ በሚዘጋጅ መለያ (ኮድ) በሰነድ ይያዛል።
- 5) መረጃ አቅራቢው አበል የሚያስገኝለትን መረጃ ያቀረበው ለተደጋጋሚ ጊዜ ሲሆን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሀ) ወይም (ለ) ወይም (ሐ) ከተመለከተው የአበል መጠን በተጨማሪ ከ5% -10% /ከአምስት እስከ አስር በመቶ/ ታክሎበት አበሉ ይሰጠዋል።
- 6) በተደጋጋሚ ለተሰጡ መረጃዎች ከሚሰጠው አበል ተጨማሪ ሆኖ የሚከፈለው ክፍያ፡-
 - ሀ) ለ2ኛ ጊዜ ለተሰጠ መረጃ የአበሉን 5% /ከመቶ አምስት/፣
 - ለ) ለ3ኛ ጊዜ ለተሰጠ መረጃ የአበሉን 7% /ከመቶ ሰባት/፣
 - ሐ) ለ4ኛ ጊዜ እና ከዚያ በላይ በተደጋጋሚ ለተሰጠ መረጃ የአበሉን 10% /ከመቶ አስር/፣
 ይሆናል።

7. ለወርታ ክፍያ ሰለሚውለው ገንዘብ

ለመረጃ አቅራቢ የሚከፈለው አበል ከመንግስት በሚፈቀድ በጀት ይሸፈናል።

8. በጥቆማ ላይ ገደብ ስለማድረግ

በአንድ ሰው ተመሳሳይ ጥፋት በተለያዩ ጊዜ ተደጋግሞ በመፈፀሙ ምክንያት በሚቀርብ ጥቆማ ለ3 ሰዎች የወርታ አበል ከተከፈለ ጥቆማ የቀረበበት ሰው ተከሶ እስኪፈረድበት ድረስ በተመሳሳይ ጥፋት በሌላ ሰው የሚቀርብ ጥቆማን ባለሥልጣኑ ላይቀበል ይችላል።

9. መመሪያው የሚጻፍበት ጊዜ

ይህ መመሪያ በዋና ዳይሬክቶሩ ከተፈረመበት ቀን ጀምሮ የጻፍ ይሆናል።

አዲስ አበባ _____ ቀን 2001 ዓ.ም

መላኩ ፈንታ
የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለስልጣን
ዋና ዳይሬክቶር